

До 100-річчя від дня народження Г. Д. Латишева

4 лютого 2007 р. виповнилось 100 років від дня народження чл.-кор. АН УРСР, академіка АН Казахської РСР Георгія Дмитровича Латишева, видатного вченого, одного із засновників вітчизняної школи ядерної спектроскопії.

Г. Д. Латишев народився в м. Бежиці Брянської області (нині район Брянська). Закінчив Ленінградський політехнічний інститут за спеціальністю “фізик-експериментатор” у 1929 р. Уже в дипломній роботі, присвяченій електронним ударам другого роду, ним було отримано один із найкращих доказів квантової структури рівнів енергії в атомі.

У 1930 - 1945 рр. працював у Харківському фізико-технічному інституті, де в 1932 р. разом із К. Д. Синельниковим, А. І. Лейпунським та А. К. Вальте-

ром уперше в СРСР здійснив розщеплення атомного ядра літію прискореними протонами. У 1940 р. Г. Д. Латишев захистив докторську дисертацію, присвячену вивченню взаємодії жорсткого гамма-випромінювання з матерією. Результати цієї роботи були фундаментальними не тільки для ядерної фізики, але й представляли значний загальнофізичний інтерес.

За роботи в області атомного ядра в 1949 р. Г. Д. Латишев отримав Сталінську премію першого ступеня.

З 1958 р. Г. Д. Латишев працює в Казахській РСР, де ним був організований Інститут ядерної фізики, директором якого він був до 1965 р. За короткий час йому вдалося створити в інституті згуртований науковий колектив й організувати дослідження з найактуальніших напрямків сучасної фізики.

У 1965 р. Г. Д. Латишев повертається в Україну, де в Інституті фізики АН УРСР організовує відділ ядерної спектроскопії. У 1968 р. у відділі було створено залізний магнітний бета-спектрометр з роздільною здатністю 0,025 - 0,035 %. Високих спектрометричних характеристик, що відповідали характеристикам найкращих спектрометрів у світі, вдалося досягти за рахунок ретельного виготовлення та юстування всіх вузлів спектрометра, а також за рахунок стабілізації магнітного поля у трьох точках методом нутації ядерного магнітного резонансу. За допомогою цього бета-спектрометра було виконано великий цикл робіт по дослідженню складних схем розпаду радіоактивних ядер. Поряд із традиційними роботами по вивченню конверсійних спектрів, що виникають при радіоактивному розпаді, на спектрометрі проводились й інші дослідження. Так, досліджувались можливості використання бета-спектрометра високої роздільної здатності для вивчення анігіляції позитронів у зразках різної термічної обробки, ефект “струсу” при внутрішній конверсії гамма-променів тощо.

Г. Д. Латишев створив в Україні відому у світі школу прецизійної ядерної спектроскопії, співробітники якої успішно продовжують його роботу.

Помер Г. Д. Латишев 3 квітня 1973 р. Похований на Байковому кладовищі в Києві.